Utbildningsutskottets betänkande 1989/90:UbU5

Vissa vuxenutbildningsfrågor

1989/90
UbU5

Motionerna

1988/89:Ub209 av Inger Koch (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om att studieförbunden skall ges rätt att utfärda betyg i vissa delar av sin verksamhet.

1988/89:Ub220 av Ulf Melin (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om införandet av ett resurssystem som utgår från principen att kostnaden för grundläggande svenskundervisning för invandrare bör belasta anslaget C 5 även om invandrarna erhåller undervisningen inom grundvux.

1988/89:Ub233 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjlighet till koncentrerad undervisning i svenska språket för invandrare.

1988/89:Ub244 av Berit Oscarsson och Erkki Tammenoksa (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om svenska för invandrare.

1988/89:Ub256 av Berit Oscarsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av resurser till grundvux.

1988/89:Ub257 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av svenskundervisning för vuxna invandrare (sfi).

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Sf515.

1988/89:Ub272 av Erkki Tammenoksa m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att SÖ får i uppdrag att utarbeta klara regler för grundutbildning för vuxna så att riksdagens antagna invandrar- och minoritetspolitiska mål uppnås.

1988/89:Ub274 av Lahja Exner m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utvärdering av sfi-reformen med den i motionen redovisade målsättningen.

1 *Riksdagen 1988/89. 14 saml. Nr 5*

1988/89:Ub328 av Birgitta Hambraeus (c) vari yrkas att riksdagen beslutar begära att regeringen ser över kompetenskraven för lärare i svenska för invandrare.

1988/89:Ub329 av Hans Göran Franck m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en utvidgning av undervisning i svenska m.m. för vuxna invandrare.

1988/89:Ub337 av Charlotte Branting (fp) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om uppfinnarutbildningen på Grimslövs folkhögskola.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:A488.

1988/89:Ub338 av Sten Svensson m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om undervisningen i svenska för invandrare.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Sf547.

1988/89:Ub804 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

3. att riksdagen begär att regeringen upphäver sitt beslut om väntetid på två månader innan sfi får påbörjas,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående asylsökandes studier.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Sf502.

Utskottet

Svenskundervisning för invandrare m.m.

Utgångspunkter

Invandrare får i dag *grundläggande undervisning i svenska språket* på flera vägar.

Varje kommun är skyldig att se till att nykomna vuxna invandrare får sådan grundläggande svenskundervisning för invandrare (grund-sfi) som ger allmänna kunskaper i svenska språket och kunskaper om det svenska samhället (1 § lagen om grundläggande svenskundervisning för invandrare, 1986:159). Undervisningen kan anordnas av kommunen eller — på uppdrag av kommunen — av studieförbund, folkhögskola eller i vissa fall en AMU-myndighet. Kommunens skyldighet gäller de invandrare som är kyrkobokförda i kommunen och dem som, utan att vara kyrkobokförda, vistas i kommunen och väntat mer än två månader på uppehållstillstånd. Skyldigheten gäller t.o.m. året efter det år då invandraren kommit till Sverige. En läroplan har fastställts för undervisningen, och behörighetskrav gäller för lärarna i grund-sfi. Omfattningen av grund-sfi budgetåret 1989/90 beräknades i budgetpropositio-

nen 1989 till drygt 700 000 studietimmar. Statsbidrag utgår till all undervisning i grund-sfi som anordnats enligt gällande bestämmelser. Det finns således inte någon fastställd totalram för omfattningen av grund-sfi.

Den som saknar sådana färdigheter i läsning, skrivning eller räkning som normalt uppnås på grundskolans mellanstadium har rätt att genomgå grundutbildning för vuxna (grundvux) (3 kap. 1 och 3 §§ vuxenutbildningslagen, 1984:1118). Denna rätt gäller både svenska medborgare och invandrare som antingen är kyrkobokförda i landet eller som vistas i en kommun och som väntat mer än två månader på uppehållstillstånd. Om en elev i grundvux har bristfälliga kunskaper i svenska språket får undervisningen enligt 3 kap. 5 § vuxenutbildningslagen ske på elevens eget språk om eleven önskar det. Sådan undervisning skall kompletteras med undervisning i svenska som andra språk. Eleverna i grundvux skall enligt läroplanen för grundvux få kunskaper i svenska som motsvarar de kunskaper som erhålls i grund-sfi. De som lärt sig svenska inom grundvux är inte berättigade till undervisning i grund-sfi. Grundvux anordnas av kommun. Det finns en läroplan för undervisningen och behörighetsregler för lärarna. Antalet deltagare i grundvux beräknas innevarande budgetår till omkring 24 000. Omkring 60 % av dem är invandrare. För grundvux anges varje år en totalram uttryckt i antal undervisningstimmar som inte får överskridas.

Med ökad invandring har väntetiderna i förläggningar av olika slag blivit långa. Mot denna bakgrund har statens invandrarverk (SIV) startat svenskundervisning för flyktingar som befinner sig på förläggning, s.k. förläggningssvenska. Budgetåret 1987/88 beräknas denna undervisning omfatta omkring 400 000 timmar. För undervisningen anlitar SIV olika anordnare, t.ex. studieförbund. Det finns inte någon läroplan för undervisningen eller några behörighetskrav för lärarna, men intentionerna är att undervisningen skall bedrivas enligt läroplanen för grund-sfi.

Påbyggnadsundervisning i svenska språket för invandrare (påbyggnads-sfi) anordnas av studieförbund eller i samband med arbetsmarknadsutbildning av AMU-myndighet. För påbyggnads-sfi i studieförbund finns ingen läroplan. Skolöverstyrelsen (SÖ) utfärdar allmänna råd för vad som skall krävas av cirkelledare i påbyggnads-sfi inom studieförbund. SÖ meddelar också föreskrifter om sådan studieplan för påbyggnads-sfi som skall godkännas av studieförbund. För påbyggnads-sfi anordnad av AMU-myndighet finns riktlinjer och kursplan utfärdade av AMU-styrelsen.

Svenskundervisning inom grundutbildning för vuxna (grundvux)

I motionerna 1988/89:Ub220 (m) och 1988/89:Ub329 (s) redovisas att en ökande andel av eleverna i grundvux är invandrare. Eftersom de samtidigt som de skall lära sig läsa och skriva också skall lära sig svenska, behöver de oftast längre undervisningstid än svenska elever. Då statsbidraget till grundvux avser ett begränsat totalantal timmar

innebär det ökade behovet av undervisningstimmar per elev att det uppstår väntetider, och att elevernas studietid förlängs. Motionärerna anser mot denna bakgrund att den del av grundvux som avser svenskundervisning för invandrare skall få statsbidrag enligt samma regler som gäller för grund-sfi, dvs. utan begränsning av någon totalram. Enligt motion 1988/89:Ub220 bör bidraget till svenskundervisning för invandrare inom grundvux utgå från anslaget Undervisning för invandrare i svenska språket m.m. och inte som i dag från anslaget Bidrag till kommunal utbildning för vuxna. Även i motion 1988/89:Ub256 (s) uppmärksammas att behovet av undervisningstimmar inom grundvux ökar och att elevernas studier sträcks ut i tiden. Motionären anser att riksdagen bör ge regeringen till känna att det bör finnas tillräckliga resurser för att alla som söker till grundvux skall få plats.

Utskottet vill med anledning av dessa tre motioner anföra följande.

I sin anslagsframställning för budgetåret 1990/91 har SÖ upprepat sitt förslag från föregående år om att statsbidrag till svenskundervisning för invandrare inom grundvux skall utbetalas från anslaget Undervisning för invandrare i svenska språket m.m. och inte som i dag från anslaget Bidrag till kommunal utbildning för vuxna. Förslaget innebär att kommunerna föreslås få statsbidrag för 37,5 undervisningstimmar per person (utifrån en genomsnittlig undervisningstid om 450 timmar per person och en gruppstorlek om 12 personer). Dessa undervisningstimmar bör inte räknas in i den totala ram som fastställs för grundvux.

För närvarande pågår eller avslutas ett antal översyner och utredningar beträffande olika delar av vuxenutbildningen i landet. Inför perioden 1991/92—1993/94 har SÖ fått regeringens uppdrag att göra en fördjupad anslagsframställning för vuxenutbildningen inom SÖ:s område. I direktiven för anslagsframställningen har regeringen uttryckt sin avsikt att — med resultaten av pågående utredningar m.m. samt SÖ:s fördjupade anslagsframställning som grund — ta ställning till den framtida vuxenutbildningen. SÖ skall i anslagsframställningen för 1991/92—1993/94 särskilt belysa grundvux och komvux. SÖ skall bedöma hur den bedrivna verksamheten stämmer överens med de allmänna målen för utbildningarna. Vidare skall SÖ göra en grundlig analys av den framtida utbildningen och komma med förslag till åtgärder.

Nyligen har två rapporter överlämnats till regeringen om svenskundervisningen för invandrare, nämligen SÖ:s Rapport 89:44, Intentioner och verklighet, En uppföljning av 1986 års sfi-reform samt riksrevisionsverkets Svenska för invandrare, Regeringsuppdrag, Dnr 1989:372. I regeringsförklaringen den 3 oktober i år meddelade statsministern att regeringen kommer att föreslå åtgärder som leder till att invandrare snabbare kan komma ut i arbetslivet. Vidare kommer kommunerna att ges det samlade ansvaret för utbildningen i svenska för invandrare (sfi).

Utskottet kan således konstatera att frågor om svenskundervisning såväl inom som utanför grundvux har aktualiserats i arbetet inom regeringskansliet. Riksdagen kommer under det nyligen påbörjade riksmötet att få tillfälle att ta ställning till frågor om svenskundervisningen i samband med behandlingen av både budgetpropositionen och det aviserade förslaget om åtgärder för invandrare. Mot denna bak-

grund anser utskottet att riksdagen inte nu bör göra något sådant uttalande som begärs i motionerna om utformningen m.m. av statsbidraget till den svenskundervisning som ges inom grundvux. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1988/89:Ub220, 1988/89:Ub256 och 1988/89:Ub329 delvis.

I motion 1988/89:Ub272 (s) hemställs att SÖ skall få i uppdrag att utarbeta klara regler för grundvux så att de mål för invandrar- och minoritetspolitiken som riksdagen antagit uppnås. Motionärerna anser att läroplanen och kommentarmaterialet för grundvux behöver kompletteras med föreskrifter om att grundvux inte enbart skall avse grundläggande svenskundervisning. Motionärerna hävdar att undervisningen i vissa fall har fått en sådan karaktär och att de studerande inte får de kunskaper som avses i läroplanen för grundvux. I kommuner där andelen invandrare i grundvux är stort bör enligt motionärernas mening undervisningen i grundvux för dem i huvudsak genomföras på hemspråk.

Utskottet har inledningsvis redovisat att grundvux enligt vuxenutbildningslagen skall ge vuxna sådana grundläggande färdigheter i läsning, skrivning eller räkning som normalt uppnås på grundskolans mellanstadium. Om en elev i grundvux har bristfälliga kunskaper i svenska språket får undervisningen ske på elevens eget språk om eleven önskar det. Sådan undervisning skall kompletteras med undervisning i svenska som andra språk, vilken skall ge kunskaper i svenska motsvarande vad som erhålls genom grund-sfi. Utskottet kan inte dela motionärernas uppfattning att undervisningen i huvudsak skall ske på hemspråk, då detta skulle innebära att eleverna inte får de avsedda kunskaperna i svenska, vilka de behöver vid vidare studier och utträde på arbetsmarknaden. Utskottet vill slutligen erinra om att länsskolnämnderna har att se till att undervisningen inom grundvux sker i enlighet med fastställda föreskrifter. Om missförhållanden råder är det således deras uppgift att uppmärksamma detta och att se till att undervisningen får det avsedda innehållet och den föreskrivna utformningen. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1988/89:Ub272.

Undervisning i svenska språket m.m.

I nio motionsyrkanden tas upp olika frågor som gäller svenskundervisningen för invandrare (sfi).

I motionerna 1988/89:Ub257 (vpk) yrkande 1 och 1988/89:Ub274 (s) begärs, med något skilda motiveringar, en utvärdering eller översyn av sfi. Ett av de problem som tas upp i motionerna är det delade huvudmannaskapet för svenskundervisningen. Denna fråga behandlas även i motionerna 1988/89:Ub244 (s) och 1988/89:Ub329 (s). Motionärerna anser att resurserna inte kan utnyttjas effektivt om inte all svenskundervisning får samma huvudman. En fortlöpande utvärdering förordas i motion 1988/89:Ub338 (m).

I motion 1988/89:Ub244 (s) anförs även att reglerna för grund-sfi bör ändras så att tidsgränserna för kommunernas skyldighet att erbjuda

grund-sfi tas bort. Det finns invandrare som vistats mer än två år i landet och som av olika skäl inte hunnit få den svenskundervisning som erbjuds inom grund-sfi.

Studierna i grund-sfi skall ske på deltid. Enligt motionerna 1988/89:Ub233 (fp) yrkande 8 och 1988/89:Ub338 (m) bör det vara möjligt att studera på heltid inom grund-sfi om den studerande bedöms ha förutsättningar för detta. Därigenom skulle invandrarna få bättre möjlighet att snabbare komma ut på arbetsmarknaden eller gå vidare till andra studier.

Flyktingar bör enligt motion 1988/89:Ub804 (fp) yrkande 3 få börja sin svenskundervisning så snart som möjligt efter ankomsten. Därigenom tas väntetiden till vara och flyktingarna kan få en meningsfull sysselsättning. Av samma skäl hemställs i motionens yrkande 4 att den bestämmelse skall tas bort som säger att en flykting skall ha väntat på besked om uppehållstillstånd i minst två månader för att vara berättigad till undervisning i grund-sfi.

Kompetenskraven för lärare inom svenskundervisningen bör enligt motion 1988/89:Ub328 (c) ses över.

Utskottet har i det föregående avsnittet redovisat att regeringen under innevarande riksmöte kommer med förslag om åtgärder bl.a. inom svenskundervisningen för invandrare. Vidare har utskottet kort redovisat att både SÖ och riksrevisionsverket (RRV) nyligen överlämnat var sin rapport till regeringen om svenskundervisningen. Motionerna om utvärdering och översyn av svenskundervisningen, vilka väcktes i början av året, är således numera tillgodosedda genom de båda avlämnade myndighetsrapporterna.

Både SÖ och RRV föreslår att tidsgränserna skall tas bort så att alla invandrare — såväl nyanlända som de som varit i landet mer än två år — skall ha rätt till statsbidragsberättigad undervisning upp till fastställd kunskapsnivå. Uppdelningen i grund-sfi och påbyggnads-sfi bör enligt myndigheternas mening upphöra. Kommunen bör bli huvudman för den samlade svenskundervisningen, dvs. för undervisning som motsvarar vad som i dag erbjuds inom grund-sfi, påbyggnads-sfi och förläggningssvenska. Båda myndigheterna förordar förbättrad studie- och yrkesorientering och praktik som en del av utbildningen parallell med den lärarledda undervisningen. Statsbidraget förelås även i fortsättningen vara schabloniserat. Båda myndigheterna betonar betydelsen av bättre samordning mellan olika myndigheter lokalt, regionalt och centralt.

SÖ föreslår vidare att kommunen inte skall ha rätt att välja mer än en anordnare av undervisningen. SÖ anser också att den lägre timersättningen — som i praktiken avräknats från det socialbidrag invandraren erhållit — skall avskaffas. Medlen bör i stället användas till att täcka kostnader för förslagen i rapporten. Handikappade invandrare bör få samma stöd inom grund-sfi och grundvux. Lärarfortbildningen bör ses över. Grund-sfi bör även i fortsättningen bedrivas på deltid med lärarledd undervisning mellan 10 och 21 lektioner per vecka. För

studievana invandrare bör antalet lärarledda lektioner vara lågt och hemarbetstiden lång. Studieovana invandrare bör i stället få fler lärarledda lektioner och även kunna få delta i mindre grupper.

RRV anser — till skillnad från SÖ — att studierna även bör få bedrivas på heltid. Vidare anser RRV att man bör uppmärksamma brister i fråga om undervisningen i samhällskunskap inom sfi. RRV föreslår ytterligare utredning av frågor som rör samordning av kunskapskrav och kunskapsnivå inom sfi, inom kommunal vuxenutbildning (komvux) i vad gäller svenska och svenska som andra språk resp. inom preparandutbildningen för gäststuderande och i vissa fall invandrarstuderande som söker till svenska högskolor. Därvid bör även frågan tas upp om krav på lägst betyget 3 i svenska eller svenska som andra språk för allmän behörighet till högskolestudier.

Regeringen har den 19 oktober i år beslutat att kommun skall få statsbidrag även för sådan grund-sfi som ges till flyktingar, vilka vistats så länge i förläggning att kommunens skyldighet att anordna undervisning upphört.

Som framgår av redovisningen i det föregående har de frågor som tagits upp i motionerna aktualiserats i SÖ:s och RRV:s rapporter. Rapporterna ingår i det underlag som bearbetas inom regeringskansliet inför den kommande propositionen om åtgärder för invandrare. Utskottet anser därför att riksdagen inte bör göra något uttalande i delfrågor innan propositionen lagts. Först då blir det tillfälle att samlat bedöma hur den framtida svenskundervisningen för invandrare bör utformas och organiseras. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna 1988/89:Ub233 yrkande 8, 1988/89:Ub244, 1988/89:Ub257 yrkande 1, 1988/89:Ub274, 1988/89:Ub328, 1988/89:Ub329 delvis, 1988/89:Ub338 och 1988/89:Ub804 yrkandena 3 och 4.

Rätt för studieförbund att utfärda betyg

Studieförbunden bör enligt motion 1988/89:Ub209 (m) ges rätt att utfärda betyg över studier inom vissa delar av sin verksamhet. Därigenom skulle de studerande ha större valmöjligheter och konkurrens skapas mellan studieförbunden och kommunal vuxenutbildning. Konkurrensen kan stimulera anordnarna av undervisningen och bidra till att undervisningen bättre anpassas till de studerandes behov. Om studieförbunden får ge betyg i vissa delar av sin verksamhet skulle detta enligt motionärens mening också innebära en bättre kontroll av denna verksamhets kvalitet.

Utskottet anser inte att det är förenligt med de av riksdagen godkända principerna för det fria och frivilliga folkbildningsarbetet att betyg utfärdas inom vissa delar av studieförbundens verksamhet. Därför bör motion 1988/89:Ub209 avslås av riksdagen.

Uppfinnarutbildning på folkhögskola

Riksdagen bör enligt motion 1988/89:Ub337 (fp) yrkande 3 som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om uppfinnarutbildningen på Grimslövs folkhögskola. Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1988/89:A488. Däri sägs att stöd bör ges till denna utbildning och att detta skall ses som ett första steg mot en nordisk folkhögskola i förnyelseteknik.

Utskottet erinrar om att varje folkhögskola själv får bestämma sin verksamhet med hänsyn tagen till skolans ideologiska och kunskapsmässiga inriktning och inom ramen för de allmänna föreskrifterna i 2 och 3 §§ folkhögskoleförordningen (1977:551). Det ankommer således på den enskilda folkhögskolan att i enlighet med folkhögskoleförordningen avgöra hur tilldelade resurser i form av statsbidragsberättigade elevveckor skall användas. Folkhögskolekommittén (U 1988:09) fick den 21 juni 1989 tilläggsdirektiv (Dir. 1989:36). Enligt dessa skall kommittén bl.a. belysa om folkhögskolans roll som yrkesutbildare i vissa fall är förenlig med folkbildningsmålen. Kommittén skall också värdera folkhögskolans yrkesutbildningsinsatser och lämna förslag till gränsdragning för folkhögskolans yrkesutbildning.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 1988/89:Ub337 yrkande 3.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *statsbidragsregler för svenskundervisning för invandrare inom grundvux*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Ub220, 1988/89:Ub256 och 1988/89:Ub329 delvis,

res. 1 (m)

2. beträffande *regler för undervisningen inom grundvux*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub272,

3. beträffande *svenskundervisningen för invandrare m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Ub233 yrkande 8, 1988/89:Ub244, 1988/89:Ub257 yrkande 1, 1988/89:Ub274, 1988/89:Ub328, 1988/89:Ub329 delvis, 1988/89:Ub338 och 1988/89:Ub804 yrkandena 3 och 4,

res. 2 (m, fp)

4. beträffande *rätt för studieförbund att utfärda betyg*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub209,

5. beträffande *uppfinnarutbildning på folkhögskola*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub337 yrkande 3.

Stockholm den 24 oktober 1989

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Larz Johansson (c), Helge Hagberg (s), Bengt Silfverstrand (s), Lars Leijonborg (fp), Lars Svensson (s), Birgitta Rydle (m), Ingvar Johnsson (s), Birger Hagård (m), Marianne Andersson (c), Björn Samuelson (vpk), Eva Goës (mp), Ewa Hedkvist Petersen (s), Ingegerd Wärnersson (s), Jan Björkman (s) och Ulf Melin (m).

Reservationer

1. Statsbidragsregler för svenskundervisning för invandrare inom grundvux (mom. 1)

Birgitta Rydle, Birger Hagård och Ulf Melin (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "I sin" och på s. 5 slutar med "1988/89:Ub329 delvis" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med vad som anförs i motionerna om att statsbidragsreglerna för undervisningen i svenska för invandrarelever inom grundvux bör ändras i syfte att minska väntetiderna och motverka utsträckta studietider. Det är en vinst för både individerna och samhället om eleverna i grundvux snabbare än i dag kan genomföra sina studier och komma ut i arbetslivet. Det är inte rimligt att kommunerna skall erhålla bidrag till svenskundervisning enligt två regelsystem beroende på om denna undervisning sker inom grundvux eller inom grund-sfi. Därför bör riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub220 begära att regeringen i 1990 års budgetproposition kommer med förslag om att svenskundervisningen inom grundvux inte skall räknas in i timramen för grundvux. Denna svenskundervisning skall berättiga kommunerna till statsbidrag enligt samma regler som gäller för grund-sfi.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

> 1. beträffande *statsbidragsregler för svenskundervisning för invandrare inom grundvux*
>
> att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub220, med anledning av motion 1988/89:Ub329 delvis och med avslag på motion 1988/89:Ub256 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Svenskundervisningen för invandrare m.m. (mom. 3)

Lars Leijonborg (fp), Birgitta Rydle (m), Birger Hagård (m) och Ulf Melin (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Som framgår" och slutar med "och 4" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är värdefullt att svenskundervisningen nu utvärderats och att de två rapporterna från SÖ resp. RRV kan läggas till grund för beslut om den framtida undervisningen. Utskottet anser att det är viktigt att svenskundervisningen i fortsättningen utvärderas fortlöpande.

Om flyktingar och invandrare skall få goda möjligheter att snabbt komma in i det svenska samhället bör svenskundervisningen påbörjas så snart som möjligt efter ankomsten till Sverige. De nuvarande tidsgränserna för rätten till svenskundervisning bör enligt utskottets mening tas bort. Dock måste från fall till fall givetvis hänsyn tas till varje enskild persons önskemål och förutsättningar. Det kan finnas många orsaker till att en flykting inte kan eller orkar starta svenskundervisningen förrän senare.

Det är väsentligt för studieresultaten att undervisningen läggs upp med hänsyn till de studerandes förkunskaper och vana vid studier. Det bör därför inte längre föreskrivas att studierna måste bedrivas på deltid. De studerande som vill studera på heltid och som bedöms kunna tillgodogöra sig en mera koncentrerad undervisning bör erbjudas en sådan.

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:Ub233 yrkande 8, 1988/89:Ub338 och 1988/89:Ub804 yrkandena 3 och 4 som sin mening ger regeringen till känna att förslag av den innebörd som utskottet här angivit bör ingå i den kommande propositionen om åtgärder för invandrare.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *svenskundervisningen för invandrare m.m.*

att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:Ub233 yrkande 8, 1988/89:Ub338 och 1988/89:Ub804 yrkandena 3 och 4 samt med avslag på motionerna 1988/89:Ub244, 1988/89:Ub257 yrkande 1, 1988/89:Ub274, 1988/89:Ub328 och 1988/89:Ub329 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilt yttrande

Statsbidragsregler för svenskundervisning för invandrare inom grundvux (mom.1)

Eva Goës (mp) anför:

Jag anser att det är viktigt att invandrarnas studier inom grundvux inte hindras eller sträcks ut i tiden på grund av resursknapphet. Den

rådande bristen på undervisningstimmar drabbar även de svenska eleverna. Eftersom SÖ har tagit upp statsbidragsreglerna för svenskundervisningen inom grundvux i sin anslagsframställning och statsministern uppmärksammat behovet av åtgärder för invandrarna i regeringsförklaringen, förutsätter jag att regeringen kommer med en lösning på den nu aktuella frågan i budgetpropositionen i januari 1990.

gotab 99183, Stockholm 1989